

1) Básnictví, „plnost významů“, filosofie, koncentrace pomocí pojmů

Velichovky, 11. 9. 82.

René Char má za to, že Hérakleitos má blízko k básníkům, protože mluví „s takovou plností významů“ (da er „mit einer solchen Bedeutungsfülle spricht“ – *Vier Seminare*, Frankfurt a. M. 1977, S. 20).¹ V dané souvislosti to je třeba chápat tak, že jde o „plnost“ významů, které míří nikoliv týmž směrem, nýbrž různými směry (jde o klasifikaci významů řeckého slova *κόσμος*, jak ji provádí Heidegger: ne „svět“, ale 1) řád [pořádek], 2) lesk, svítivost, zářivost, 3) ozdoba, šperk).² V poznámce básníka Chara lze vycítit mj. i jakýsi podiv, že filosof Hérakleitos by nepracoval s přesněji vymezenými významy. A právě na tento moment Heidegger jaksi „neslyší“ a převádí řeč na řecký vztah jazyka k přírodě. Možná, že to je pouze zdvořilé usměrnění rozhovoru. Bez ohledu na tehdejší kontext (Le Thor 1966) můžeme vykročit – povzbuzení básníkem – směrem odlišným: pojmové myšlení pracuje s významy slova tak, že soustředí (koncentruje) ty z nich, které si zvolí, k jednomu „intencionálnímu předmětu“, zatímco ty druhé odsune stranou, do pozadí a potlačí je. Myšlení básníka je tedy ve svém jádru, ve své bytostné povaze ne-pojmové, a pronikne-li do něho pojmovost, je to buď nevolky a eventuálně rušivě, anebo záměrně v tom smyslu, že si z útržků pojmovosti dělá zvláštní básnický prostředek. Byl by to další argument svědčící pro smysluplnost filosofovy pozornosti vůči umělecké tvorbě, zejména tvorbě slovesné, básnické. Filosofie, která rozpoznává meze tzv. předmětného a vůbec pojmového myšlení, nemá po ruce lepší příležitost, jak si zblízka prohlédnout myšlení ne-předmětné, resp. ne-pojmové, neboť myšlení mytické je <jí>³ v plnější, nereliktové podobě už příliš vzdálené.

¹ M. Heidegger, Seminar in Le Thor 1966, in: týž, *Vier Seminare*. Le Thor 1966, 1968, 1969. Zähringen 1973, z franc. přel. C. Ochwad, Frankfurt am Main 1977, str. 9–23, zde str. 20; srv. také pozdější vydání: *Vier Seminare*. Le Thor 1966, 1968, 1969, Zähringen 1973, in: týž, *Seminare* (Gesamtausgabe, sv. 15), vyd. C. Ochwad, Frankfurt am Main 1986, str. 267–421, zde str. 282. – Pozn. red.

² Tamt., str. 19–20; srv. také pozdější vydání, str. 281–282. – Pozn. red.

³ V rukopise: „mu“. – Pozn. red.